

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

133. An in aliquo casu Episcopus possit dispensare in impedimento
dirimente, ante contractum matrimonium? Et an Episcopus post
matrimonium contractum, dispensatione impedimenti subreptitiè obtenta,

...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

RESOL. CXXXII.

An Episcopus ex urgentissima causa, & necessitate possit dispensare in impedimentis dirimentibus matrimonium ante contractum ipsius matrimonium? Et late explanatur quid in praedictis impedimentis post contractum matrimonium. Ex part. 2. tr. 16. & Misc. 2. Ref. 17. alias 19.

Pro doctrina & diffie. contenta in hoc §. supra in Ref. 129. & in Ref. 26 §. Quartus casus. & seq. infra in tr. 3. Ref. 52. §. suffragatur.

¶ DIXI, ante contractum, ipsum matrimonium, nam post contractum, quando ipsum impedimentum est oculum, & matrimonium publicum, nec coniuges possunt separari absque scandalo, nec ad summum Pontificem patet recursus propter paupertatem, vel locum distantiam vel ob alia legitima impedimenta, clarum est posse Episcopum dispensare contra Sotum, Medinam, & Cordubam. Ita tenet communis DD. sententia, Coninch. de Sac. disp. 3. §. dub. 3. n. 32. Sylvest. ver. dispensatio q. 9. §. 15. Fernand. in exam. theol. p. 3. c. 16. §. 4. n. 1. Rodriguez in sum. tom. 3. c. 35. num. 7. Franc. Leo. in thes. for. Eccl. p. 2. c. 8. num. 43. Gomez in Bull. Cruciat. claus. 9. num. 58. Nauar. c. 12. n. 85. Valent. tom. 4. disput. 10. q. 5. punct. 5. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 18. num. 128. Gutierrez. can. q. lib. 11. cap. 23. num. 18. & de matrim. cap. 49. num. 6. & seq. Armilla vers. dispensatio n. 20. Henricq. lib. 12. c. 3. n. 2. Sanchez. Villalob. Bonacina, Regim. ubi infra, & alij.

Sup. hoc in Ref. seq. & in Ref. 1. post seq. §. Hoc ipsum. & in Ref. 2. post seq. §. 1. & 2. & in Ref. 3. annot. prae terite & in eodem §. ante te mediis, & supra in Ref. 32. in principio.

2. Tota igitur difficultas est, an possit ante contractum matrimonium, Solus Sanchez de matrim. lib. 2. cap. 40. num. 7. nullius auctoritis (vt ipse ait) patrocinio fretus asseruit, posse Episcopum dispensare aliquando in impedimento dirimente, antequam matrimonium contrahatur, quando urgentissima necessitas id postularit: ponit exemplum. Accedit manè confessura, qua reperitur habere impedimentum dirimens, cuius detectio infamiam ei pareret, & sunt omnia iam parata ad nuptias celebrandas vespere, & tentatis omnibus mediis, nulla euadendi via aperitur ad tollendam infamiam, vel suspicionem grauis delicti in confessione manifestati, si tunc non celebrentur nuptiae, in tali casu posse Episcopum dispensare, ait Sanchez.

3. Hanc sententiam non audebam consulere, sed modò considerando rationes, quas adducit Sanchez, & quia inueni multos Doctores, qui illum sequuntur, puto hanc opinionem esse probabilem, Doctores qui sequuntur Sanchez, hi sunt, Henriquez de Villalobos in sum. tom. 1. tract. 14. diffie. 25. n. 6. Bonac. tract. de matr. q. 3. punct. 15. n. 6. qui male citat pro hac opinione Valentiam, & Henricq. ubi supra, & tandem inueni, docere etiam hanc opinionem, Molfes. in sum. tom. 1. tract. 4. c. 12. n. 35. Barbof. de potest. Epis. p. 2. alleg. 35. n. 5. Homobon. de exam. Eccles. p. 1. tr. 5. c. 5. quest. 32. Victor. in notis ad man. Nauar. cap. 22. num. 85. Basil. Pontium de matrim. lib. 8. cap. 13. num. 6. qui citat Valquez & Salas, Valentium Reginald. in praxi tom. 2. lib. 31. c. 27. num. 205. Fretus igitur auctoritate horum Doctorem, dico quando nulla alia media sufficerent, ad magnam necessitatem, qua urget, euadendam, tunc posse Episcopum, etiam ante matrimonium contractum in impedimento matrimonij, dirimente dispensare. Et ratio est, quia impedimentum dirimens est de iure humano, & ideo sicut Episcopus, ex magna necessitate post contractum matrimonium, vt asserunt omnes DD. potest dispensare in impedimento dirimente, cur non poterit antea; militat enim eadem ratio, Caetera argumenta videbis apud Sanchez.

RESOL. CXXXIII.

An in aliquo casu Episcopus possit dispensare in impedimento dirimente ante contractum matrimonium?

Et an Episcopus post matrimonium contractum dispensatione impedimenti subreptiue obtenta, possit dispensare in eo impedimento, confirmando dispensationem Pontificis?

Et an Episcopus possit dispensare in impedimentis dirimentibus superuenientibus matrimonij iam contractis impedimentibus petitionem debiti?

Et an Episcopus possit dispensare cum his, qui post votum Castitatis simpliciter contraxerunt matrimonium, et possint licite petere? Ex part. 8. tr. 3. Ref. 80.

¶ Hanc sententiam ego alibi pertractavi, & Allibit de me citato, ad illam sic respondet Aucta de sacrament. Matrimon. q. 19. sect. 2. Addunt aliqui, posse talem casum necessitatis occurrere ante etiam contractum matrimonium, vt Episcopus valeat quoque tunc dispensare, pariter enim eadem ratio militabit et fauet textus supra allatus de impedimento etatis: vnde potest sumi argumentum ad alia impedimenta, occurrente simili necessitate. Designat casum necessitatis Sanchez, si sponsa matrimonium iam contractura, accedens ad confessionem, aperiat se habuisse copulam cum fratre sui sponsi, nec possit absque infamia, aut graui periculo retrocedere. Sed tamen, moraliter loquendo, possit in tali casu subuenire tali remedio, vt sponsa dicat se recordatam esse cuiusdam voti castitatis, fuisseque admonitam a Confessario, ne cum tali voto contrahat, sed potius dispensatione expectet, & vt verum dicam, poterit tunc respa facere votum vsque ad tempus, reticebit tamen apud propinquos hanc temporis limitationem: & interim procurabitur secreta via dispensatio illius veri impedimenti, dum palam dicitur queri dispensatio voti. Et siue oporteret hoc remedio vti, etiam si esset ab Episcopo petenda dispensatio: si Episcopus distet aliquo itineris spatio ab eo oppido, in quo sponsi parati erant contrahere, aut etiam in eadem ciuitate si sponsi cum comitatu adierant Ecclesiam, vel vocarant Parochum in suam domum, vt contraherent, vbi non adit tunc praesens Episcopus. Alium casum designat Pontius: Si quis morti proximus, ad legitimandos liberos, vel ad restitrandum honorem, vel pro bono pacis, deberet citò contrahere. Verum si impedimentum erat oculum, hac non habent locum. Si erat notum, non debet ad id extendi potestas Episcopi, maximè pro foro externo, vt ex conclusione ipsa supponimus. Itaque vix potest occurrere casus, in quo ante contractum matrimonium possit Episcopus dispensare. Hucusque Aucta.

2. Sed ego iterum puto cum Villalobos in summa 10. tract. 14. diffie. 25. n. 6. & Praeposito in 3. part. 7. 7. de dispens. impedim. Matrim. dub. 2. n. 16. Episcopum posse ex causa maxime urgente dispensare in impedimento dirimente, etiam ante contractum matrimonium, si omnibus tentatis dispensatio iudicetur necessaria ad vitandam grauem infamiam, vel graue scandalum, quia summa necessitas, cui aliter occurri non potest, eam facultatem tribuit Episcopo ex tacita Summi Pontificis licentia.

3. Probatur hac opinio, primò, quia impedimentum hoc est iuris humani, statutum lege Pontificia, vel Concilij, sed in hac lege ex magna necessitate potest

potest Episcopus dispensare, vt docent Doctores graues, quos refert idem Sanch. disp. 40. n. 3. Cum ergo magna in praedicto euentu necessitas vrgeat, quid obstat, ne Episcopus possit? Secundo, votum simplex castitatis impedit matrimonium contrahendum, & eius dispensatio Pontifici referuatur: & tamen in casu vrgentis necessitatis, quando magnum incontinentia periculum vrget, nec consuli potest Papa, ratione paupertatis, vel quia est graue periculum in mora, potest Episcopus dispensare, vt docet Angelus, Syluester, Nauarrus, Palacios, Enriquez, & Aragon, quos ibi refert dictus Sanchez ergo potest dispensare in impedimento dirimenti in casu praesenti, vbi vrgentior est necessitas. Tertio; quia opinio docens post contractum matrimonium, posse Episcopum dispensare, illi innititur fundamentum, quod possit Episcopus in lege Papae vel Concilij dispensare in casu vrgentis necessitatis, ergo similiter poterit ante matrimonium, vrgente necessitate pari, vel certe maiori. Vltimo, negari non potest, quin haec sententia aliquam habeat probabilitatem: at quando notabile proximi damnum imminet, licitum est, omnia probabilissima, & communissima opinione, eam amplecti, quae aliquam habet probabilitatem, vt docet cum Soto, & Nauarro idem Sanchez lib. 2. disp. 16. n. 8.

4. Nota tamen obseruare gloss. Cardinalem, Henriquez, & Alexandrum in cap. quia circa, de consanguinitate, Episcopum post matrimonium contractum, dispensatione impedimenti subreptitiae obtenta, posse dispensare in eo impedimento, confirmando dispensationem Pontificis; & id probabile censet Basilius Pontius de Matrim. lib. 8. c. 13. vt notat Hurtado de Matrim. disp. 26. diff. 2. h. 8. quod mihi non placet.

5. Id vero, quod docent Valentia tom. 4. disp. 10. §. 5. pan. 1. & Basilius, nempe Episcopum posse dispensare in impedimentis dirimentibus superuenientibus matrimonio iam contracto, impediuntur petitionem debiti, vt possit licite peti, absque sufficienti fundamento dicitur. Sicut etiam id quod docet idem Valentia, in tempore, Episcopum dispensare posse cum his, qui post votum castitatis simpliciter contraxerunt matrimonium, vt possint licite petere, saluum existimamus; quia id esset dispensare in aliquo substantiali voti castitatis simpliciter, quo etiam post matrimonium tenentur, quamuis teneantur reddere, dum matrimonium perseuerat, id tamen ex privilegio Pontificis possunt Patres Societatis, quibus Prouincialis commiserit.

RESOL. CXXXIV.

An Episcopus possit aliquando dispensare in impedimentis matrimonij dirimentibus?
Sed difficultas est, an si adit Legatus, aut Nuntius possit tunc dispensare Episcopus?
Et notatur Episcopum post matrimonium contractum, dispensatione aliquo impedimenti subreptitiae obtenta, posse dispensare in eo impedimento, confirmando dispensationem Pontificis.
Et an bona fides requiratur in contrahentibus, et possit Episcopus in impedimentis dictis dispensare?
Et quid, si mala fides intercessit?
Et aduertitur tunc malam fidem dicendam esse, quando coniuges non solum sciunt impedimentum, & contrahere volunt, sed etiam sciunt inde oriri impedimentum dirimens matrimonium contrahendum, &c.
Et an supra dicta extendantur ad forum exterium?
Ex par. 11. tr. & Misc. 8. Ref. 3.

§. 1. DE hoc casu ex Mexico interrogatus affirmatiue respondi, & cum pluribus Doctoribus me etiam citato probat Legand. de Sacram. vtr. 9. disp. 24. q. 7. & me citato Dicastill. de Sacram. vtr. 3. tr. 10. disp. 8. dub. 4. n. 3. docet enim pro foro conscientiae posse dispensare aliquando Episcopum ex tacita Pontificis concessione in his, quae iure naturali non dirimunt. Quae doctrina intelligenda est pro casu quo impedimentum est occultum quidem, matrimonium vero publicum, nec coniuges possunt separari absque magno scandalo neque ad Summum Pontificem patet recursus propter paupertatem, aliaue damna grauia, aut locorum distantiam, aut ob alia legitima impedimenta, aut quia quamuis possit adiri Pontifex, interim tamen cum separari non possint absque graui scandalo, sunt in magno periculo cohabitantes simul. Quae sententia etiam locum habet in diuitibus, qui quantumuis habeant, quantum satis est, vt possint mittere ad Pontificem, est periculum interim grauium malorum, quae prudentes timentur.

2. Probatur haec opinio, quia non est credibile Pontificem pro tali casu, quando praedicta inconuenientia sequuntur, velle talem dispensationem sibi referuare. Nam, cum referuatio sicut & quouis alia similis lex ordinatur in edificationem animarum; non in destructionem, credendum non est, quod pro tali casu sub his circumstantiis, sub quibus, si reservatio fuisset, vrgeret in damnum animarum: velit Pontifex eam referuationem locum habere.

3. Hoc ipsum posse Episcopum etiam ante contractum matrimonium probabilissimum est pro casu necessitatis; quando non patet aditus ad superiorem, vt quando quis est morti proximus, & vult legitimare filios vel restaurare concubinam honorem, vel ita oportet fieri pro bono pacis.

4. Quod vero in contrarium asserit doctus, & amicissimus Pater Aueria, quem ego adduxi in part. 8. trakt. 3. resol. 80. parum roboris habet. Conceditur enim praedictos casus non posse, aut vix habere locum, nam si impedimentum erat notum, non debet extendi potestas Episcopi (maxime pro foro externo) ad id; si autem erat occultum non habent locum ea damna. Hoc (inquam) parum roboris habet. In casu enim occulto saluo negat Aueria quod dana non sequantur (attende quae). An proles, quae ob vitium occultum non fuisset reuera legitima, quia defuit dispensatio, iuste succederet parentibus, aut aliis siue ab intestato, siue ex testamento, praesertim si id tandem euidenter contaret? An si aliqui quidem sciam impedimentum; licet non tot, quot sufficiant, vt res censetur publica, & notoria, non posset decursa temporis res proparati & inde sequi multa mala? An non itam inter illos paucos, qui sciunt, possent esse aliqui, qui rem vehementer sentirent, & possent ab illis, & ab aliis quibus id communicarent, timere scandala, tixam inimicitiae, & similia? Itaque hodie est satis recepta, & tuta, & ipsi etiam Pontificibus nota sententia praedicta assiduans.

5. Sed difficultas est an si adit Legatus, aut Nuntius, possit tunc dispensare Episcopus? Vtraque pars affirmatiua, & negativa est satis probabilis. Affirmatiua pars probatur ex praedicto fundamento, quod Pontifex pro tali casu vrgentis necessitatis non censetur referuare. Vnde si seclusa referuatione potest Episcopus, per accidens est, quod superueniat aliquis habens delegatam iurisdictionem. Idque adhuc maiorem probabilitatem habet in hoc casu quam in illo de absoluteione a censuris. Nam quod attinet ad absoluteionem a censuris,

Sup. hoc in Ref. loc. seq.

Quae hic est Ref. antecedens, & in Ref. 1. post praetertam; §. Tot. & seq. & infra in R. seq. & supra in Ref. 32 §. 1. inferius in tr. 3. Ref. 12. §. Suffragatur ad medium, verf. Confir. man. & in aliover. Celsus not.

Sup. hoc supra in Ref. 129. §. per. aut. & vlt.

IOHANNES
OHNIA
O. III. IV. V
E. III

